

VOX academiae

RIJEČKI FESTIVAL ZNANOSTI
I U EPIDEMIJI NIJE POSUSTAO

Manifestacija koju ništa
ne može zaustaviti

str. 7.

SERGEJ DRECHSLER

POSEBNI PRILOG ZA VISOKO OBRAZOVANJE, ZNANOST I UMJETNOST ■ 22. siječnja 2021. ■ Br. 36 NOVI LIST

SVEUČILIŠTE U RIJECI

AKTIVNI SUDIONIK

DONATORSKE KAMPAÑE

»MOJE MJESTO POD SUNCEM«

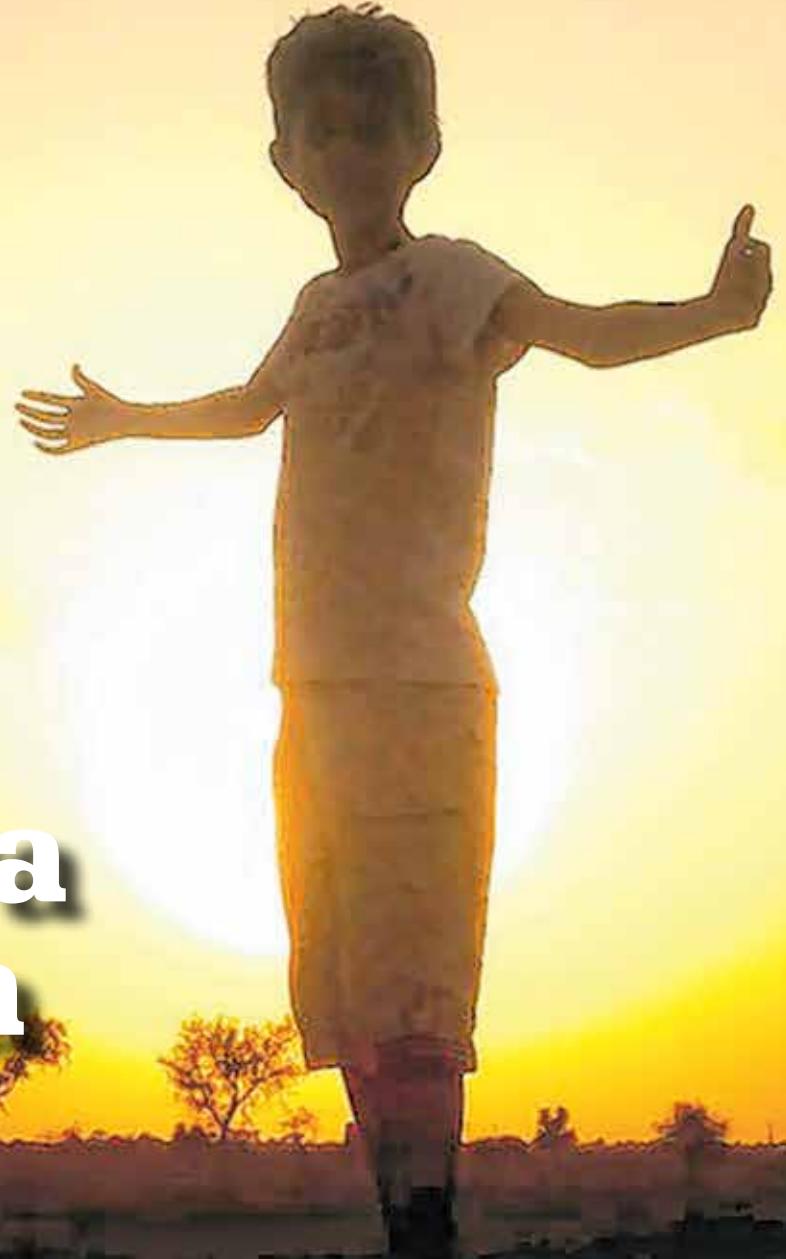
Idio bih jedan
veliki globus.

M.D., 14 godina

Vizija djetinjstva jednakih prilika

MOJE MJESTO POD SUNCEM

Sveučilište aktivno podržava kampanju čiji je cilj prikupiti sredstva za uređenje i privođenje svrsi prostora u Ulici Janka Polića Kamova. Prostor u sveučilišnom vlasništvu ustupljen je za potrebe projekta u koji je uključen i Učiteljski fakultet te Centar za razvoj djetinjstva

str. 2. i 3.

ČETVRTA ZNANSTVENA KONFERENCIJA »COVID-19 PORUKE«

str. 4 .i 5.

Sva lica pandemije

DAMIR ŠKOMRLJ

Piše
Snježana PRIJIĆ
SAMARŽIJA

Tajna otpornosti je u znanosti i solidarnosti

Svi se nadamo da početak cijepljenja označava početak doba oporavka. Svjesni smo da će doba oporavka potrajeti dulje nego što bismo željeli, i daleko dulje od izlječenja i posljednjih oboljelih od korone. Svet je stao, a podizanje sustava i pokretanje u punoj snazi trajat će godinama nakon što izademo iz svojih kuća. Međutim, neće biti dovoljno oporaviti se, potrebno je učiniti sustav otpornim. Egzistencijalno granična perspektiva pandemije i razornih potresa omogućila nam je da neke svoje navike i prakse sagledamo iz drugog kuta. Kažu da je Arhimed otkrio zakon koji se naziva po njemu kada je legao u kadu, Newton gravitaciju kada mu je jabuka pala na glavu, a ni ne znamo točno zašto se Einsteinu posložila teorija relativnosti, slučajno, u jednom taksiju u Bernu, iako je i prije toga znao sve činjenice. Neobične okolnosti, a ove to zasigurno jesu, pojavljuju se kao okidači za spoznaje koje su već ovdje, a još ih ne vidimo. Pandemijska eureka za otpornost su znanost i solidarnost.

Institucije i ljudi osjećali su stanoviti zamor i zasićenje daleko prije pojave pandemije. Svi smo na 2020. godinu gledali kao na prijelomnu, transformacijsku. Europa je donosila niz strategija i planova razvoja. Međutim, unatoč svijesti o potrebi promjene, navika na postojeće stanje fiksirala je zonu komfora koja se protivila novinama. Iako su svi svjesni da se treba mijenjati, osježavati, kretati i provjetravati, većina ipak transformaciju vidi kao prijetnju. Unatoč tome što smo mi na sveučilištima istrenirani da se samo-inicijativno izlažemo nepoznatome, i mi često preferiramo sigurnost sub-optimalnog, nad nesigurnosti novih poredaka. Pandemija i potresi su nas, međutim, izložili vanjskim neizvjesnostima nevidenih razmjera pa se ideja zone komfora rasplinula. Sjedocimo trenutku konstruktivnog konsenzusa, razmišljanja i preslagivanja, nevjerojatno brzoj i uspješnoj digitalnoj transformaciji našeg rada, prema kojoj su postojali veliki načelni i organizacijski otpori. Sjedocimo i intenzivnom angažmanu znanstvenika u rješavanju nastalih izazova, ali i pojačanoj svijesti o potrebi primjene i transfera znanja za rješavanje problema građana.

Znanstvenici u sustavu javnog zdravstva, infektoholazi i epidemiolozi, ali i virolozi i imunolozi postali su autoriteti čije se mišljenje traži, čita, prati i raspravlja. Geolozi, seismologovi i potresni inženjeri ključni su stručnjaci čije savjete želimo čuti. Primijenjena matematika u izradi algoritama za predviđanje trendova zaraze od neprocjenjive nam je važnosti. Klimatolozi i energetičari koji zagovaraju obnovljive izvore energije i pametan od-rast više nisu percipirani kao ljevičarski ideolozi jer nam je 'priroda' pokazala koliko smo nemoći pred njezinom snagom. Znanstvenici iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija, umjetne inteligencije i kibernetičke sigurnosti, ali i astrofizičari i biotehnologovi se više ne doživljavaju kao čudnovati geekovi iz zone futurizma, gaminga i znanstvene fantastike. Svjetske političke i društvene traume nadilaze umjetničke fikcije, zbog čega raste interes za analitičare u političkim, ekonomskim i društvenim znanostima. Dijelimo znanstvene članke i objave, povjerenje u znanstvenike ponovo raste. To je točka preokreta koju smo priželjkivali, ali je prije pandemije nismo uspijevali postići.

Stvarna otpornost društva, međutim, zahtijeva da se taj moment preokreta transformira u mehanizme dugoročne otpornosti, u institucijske politike i prakse koje će nas osnažiti za neke buduće izazove. Pokazalo se da je jaka znanost ključ brzog oporavka i stvaranja racionalnog okruženja nužnog za krizno funkcioniranje. Dugo je znanost bila na začelju finansijskih prioriteta, a čak i kada se radilo o ulaganjima u znanost, političko-znanstveni lobiji kanalizirali su ulaganja u smjeru nagradivanja političke podobnosti, a ne stvarne kvalitete i potrebe. Drugo, ali nipošto manje važno, pandemija i potresi su nam osvijestili značaj i važnost solidarnosti za otpornost društva. Spontana građanska akcija kroz volontiranje je premostila potpunu paralizu institucija zbog nepostojanja križnih protokola, ali devastirajuće kulture neodgovornosti unutar institucija. Nevolja drugih natjerala nas je da uđemo u njihove cipele i osjetimo očaj i nemoć koji se mogu liječiti jedino brigom i angažmanom ljudi – izvan, ali i unutar institucija. Neslaganja i rasprave su poželjne, kritičnost je vrlina koju njegujemo zbog kvalitete razumijevanja i rješenja. Ona je, međutim, postala psovka, sredstvo diskvalifikacije neistomišljenika. Nije presudno jesmo li na strani državnih znanstvenika ili onih neovisnih, na strani poduzetnika ili ljudi iz javnih institucija. Jedino rješenje ovih pandemijskih ratova i polarizacija je svijest o tome da imamo iste interese. A upravo stav o općem, zajedničkom, javnom interesu je definicija solidarnosti. Kolektivna inteligencija kroz istinski javnu raspravu koja se ne iscrpljuje u nadmetanju i volji za dominacijom je formula otpornosti. Za to nam trebaju ljudi koji nisu zakopani u svoju poziciju, funkciju, disciplinu ili partikularni interes, koji pokušavaju ne samo saslušati nego i razumjeti sugovornika. Sada trebamo zakon znanosti i solidarnosti patentirati.

KAMPANJA »MOJE MJESTO POD SUNCEM« USTUPANJEM P

Poligon za djet

Sveučilište u Rijeci se uključilo u projekt tako da je ustupilo prostor u kojem će boraviti djeca i gdje će se za njih organizirati aktivnosti. Aktivno podržava kampanju koja ima za cilj prikupiti značajna sredstva za uređenje i privođenje svrsi prostora u Ulici Janka Polića Kamova. U projekt je uključen i Učiteljski fakultet te Centar za razvoj djetinjstva, djelatnici i studenti koji će sa svojim ekspertizama, kroz praktični rad i volontiranje pokušati dati dodatnu vrijednost aktivnostima programa

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Nacionalna donatorska kampanja »Moje mjesto pod suncem« nastavila se i u ovoj godini, a sve s ciljem osiguravanja sredstava potrebnih za uređenje i opremanje višenamjenskog prostora – solidarnog centra za potrebe programa socijalnog uključivanja djece i obitelji ispod ruba siromaštva. Program šestu godinu provodi udruženje Centar za kulturu dijaloga (CeKaDe) u Rijeci, a zahvaljujući građanima, organizacijama i tvrtkama koje su dosad već podržale kampanju svojim donacijama i sponzorstvima do ovog trenutka prikupljen je iznos od 771.680,46 kuna. Najavljujući kako se s prvim potrebnim radovima u novom prostoru kreće već u veljači ili ožujku, voditeljica programa »Moje mjesto pod suncem«, Sandra Grozdanov, kaže da trenutno sakupljeni iznos nije dovoljan za završetak izvedbenog projekta uređenja i opremanja prostora, stoga se donatorska kampanja nastavlja do postizanja zadanih cilja – iznosa od 1,2 milijuna kuna potrebnih za uređenje i opremanje solidarnog centra za djecu ispod ruba siromaštva u Rijeci.

– »Moje mjesto pod suncem« je program socijalnog uključivanja i osnaživanja djece u riziku od siromaštva i njihovih obitelji. Kroz proteklih 5 godina rada jasno nam je da je za ovo potreban sustavan rad s djecom što i provodimo kroz

U kampanju su se uključile mnogobrojne poznate osobe, a Jelena Veljača učinila je to objavom crteža na društvenim mrežama

Poziv donatorima

Uključiti se i podržati kampanju može se donacijama na račun IBAN: HR1924020061500087226, pozivom na donatorski broj telefona 060 80 20 25 (cijena: fiksni 3,75 kn/poziv, mobilni 5,05 kn/poziv) ili putem KEKS Pay aplikacije.

Partner u realizaciji nacionalne donatorske kampanje »Moje mjesto pod suncem« u organizaciji udruge CeKaDe je Sveučilište u Rijeci, a kampanja se provodi uz pokroviteljstvo Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke. Novosti vezane za program »Moje mjesto pod suncem« mogu se pratiti na društvenim mrežama i web stranicama. Instagram: www.instagram.com/mojemjestopodsuncem/

Facebook: <https://www.facebook.com/mojemjestopodsuncem/>
Web stranica: www.mojemjestopodsuncem.com

»Moje mjesto pod suncem« je program socijalnog uključivanja i osnaživanja djece u riziku od siromaštva i njihovih obitelji. Kroz

ROSTORA SVEUČILIŠTE U RIJECI POMAŽE DJECU ISPOD RUBA SIROMAŠTVA

cinjstvo jednakih šansi

Ceferinjate

Voditeljica programa »Moje mjesto pod suncem« Sandra Grozdanov

11 vrsta radionica tjedno, uključivanjem djece u razne sportske i kulturne aktivnosti, pružanjem psihosocijalne podrške i omogućavanjem drugih njima nedostupnih sadržaja. Prostor je, pokazalo se radom, bazična potreba za sustavan i kvalitetan rad s djecom, ali i širenje kapaciteta programa – povećanje broja djece, obitelji i volontera te podizanja kvalitete podrške korisnicima. Trenutno radimo u neprikladnim uvjetima i sigurni smo da ovo možemo uz pomoći popraviti. Pozivam zato sve tvrtke, ali i građane Hrvatske da u skladu s mogućnostima pomognu ostvariti viziju djetinjstva jednakih prilika, za svu djecu, istaknula je Grozdanov.

Na potrebu za adekvatnim prostorom upozorava i socijalna pedagoginja programa Ana Karakaš.

Sigurno mjesto

– U radu naše udruge od samog početka susrećemo se s problemom neadekvatnog prostora koji nikako ne zadovoljava potrebe programa. Postojeći prostor već je svega 70 četvornih metara bez sustavnog grijanja i hlađenja, kuhinje i sanitarnog čvora. Novi, znatno veći, primjereno opremljen prostor omogućio bi uključivanje većeg broja djece te održavanje, odnosno podizanje željene razine

kvalitete rada. Želimo da to bude doista mjesto koje djeca doživljavaju kao svoje, gdje se osjećaju sigurno, gdje dolaze ne samo na učenje ili radionice, nego družiti se, opustiti se, popričati se nekim kada/ako im je to potrebno. Također, želimo da to bude prostor u koji mogu dolaziti sva djeca koja to žele, ne samo ona lošijeg imovinskog statusa, jer tek tada započinje prava promjena. Smanjenje razlika i istovremeno povezivanje različitih dionika društva uvelike utječe na njihove živote, ostvarivanje osnovnih prava te postizanje stvarne prilike za ostvarivanje njihovih potencijala, kazala je Karakaš.

Dodajući kako je osiguranje jednakih šansi svima i dostupnost obrazovanja imperativna politika Sveučilišta u Rijeci, rektorica prof. dr. Snježana Prijić Samaržija ističe da je program »Moje mjesto pod suncem« Sveučilištu omogućio da se uključi u ključnom trenutku djetinjstva koje neku djecu isključuje iz pravedne životne utakmice.

Sveučilišni prostor djeci

– Iako se može činiti da svi mogu ući u sustav visokog obrazovanja i u njemu napredovati isključivo temeljem svojih sposobnosti, to često nije cijela istina. Ukoliko dјete nema životne uvjete u kojima je obrazovanje moguće i cijenjeno, ukoliko nema uvjete za razvijanje svojih sposobnosti i samopouzdanja, visoko obrazovanje i kvalitetan život za takvo dijete ostaje izvan doseg-a i vidokruga. Program »Moje mjesto pod suncem« je, prema mom mišljenju, autentičan, promišljeni i visoko kvalitetni projekt koji ima za cilj osigurati djeci koji žive ispod ruba siromaštva ljudsko pravo koje druga djeca podrazumijevaju – pristojne uvjete života

i obrazovanja. Centar za kulturu dijaloga čini ono što dionici civilnog društva i trebaju ciniti, nadoknađuje deficite institucija i društva u cjelini i svima nama daju poduktu iz aktivnog građanstva i solidarnosti. Sveučilište u Rijeci se uključilo u projekt tako da smo ustupili prostor Sveučilišta u kojem će boraviti djeca i gdje će se za njih organizirati aktivnosti. Aktivno podržavamo kampanju koja ima za cilj prikupiti značajna sredstva za uređenje i privođenje svrsi prostora u Ulici Janka Polića Kamova. Prepoznajem visoku razinu razumijevanja društvene odgovornosti i angažmana za zajednicu u načinu na koji se odvija kampanja, a tvrtke i pojedinci koji su se uključili potvrđuju da se na dobrim projektima povezuju javni, privatni i civilni sektori. U projekt je uključen Učiteljski fakultet i Centar za razvoj djetinjstva, dječatnici i studenti koji će sa svojim ekspertizama, kroz praktični rad i volontiranje pokušati dati do danu vrijednost aktivnostima programa. Uključuju se i druge kolege, vjerujem da će se uključiti još mnogi jer osiguravanje prava i dostojanstva za sve građane nije samo izazov za obespravljenе nego i za sve nas, navodi rektorica.

Stručna baza Učiteljskog fakulteta

Ujedno dodaje da suradnju programa »Moje mjesto pod suncem« udruge CeKaDe i Sveučilišta u Rijeci smatra vrlo važnom na nekoliko razina.

– Kao prvo, program s djecom ispod ruba siromaštva ne radi paljativno, nego sustavno, a ulazak u program javne institucije, i to Sveučilišta, svakako doprinosi tom radu na njihovom sustavnom izvlačenju iz kruga siromaštva.

Socijalna pedagoginja programa Ana Karakaš

MOJE MJESTO POD SUNCEM

Primjerice, mnoga od te djece nikada nemaju priliku družiti se, vidjeti... što znači akademski život i kontekst jer žive u takvim uvjetima da im je sve to predaleko i apstraktno. Ovom suradnjom, mi njima sve to činimo dostižnim i time im svakako otvaramo vrata za njihov daljnji razvoj.

Također, suradnju s Učiteljskim fakultetom vidim važnom i zbog zajedničke mogućnosti prijave na razne projekte s kojima ćemo pridonijeti svome cilju djetinjstva jednakih šansi, ali i zbog mogućnosti da studenti tog fakulteta aktivno sudjeluju u aktivnostima »Moje mjesto pod suncem«, ističe prof. dr. Samaržija.

U sporazumu sa Sveučilištem, CeKaDe je sa svojim programom »Moje mjesto pod suncem« proglašen stručnom bazom Učiteljskog fakulteta. To drugim riječima,

kaže Grozdanov, između ostalog, znači da će studenti moći obavljati praksu te će sa svojim znanjem moći značajno pridonijeti radu s djecom.

– Također, entuzijazam koji uviđek vidimo kod studenata koji volontiraju kod nas, omogućit će udruzi da njihov doprinos i povratne informacije o našem djelovanju iskoristimo za bolji rad s djecom. I ne najmanje važno, udruge uglavnom rade na drugačiji način od škola ili odgojno-obrazovnih institucija u smislu da su puno fleksibilnije i inovativnije u pristupu i radu. Iskustvo koje će studenti kod nas steći svakako će im pomoći u tome da, jednoga dana kada budu radili u tim institucijama, od njih učine inovativnije organizacije, kaže Grozdanov.

U izradi i slikovnica

Kampanju su podržale mnogobrojne poznate osobe, a među njima i dizajner Mirko Ilić.

– Kako sam već naveo u jednom od svojih zadnjih intervjuja u Hrvatskoj, priključio sam se kampanji »Moje mjesto pod suncem« jer čovjek treba ili biti lud da ne podrži ovu akciju ili bi to trebao biti netko tko nikada nije bio djete. Moj udio u ovoj kampanji je bio dizajn loga koji sam, na modelu ekipa iz »Moje mesta pod suncem« vrlo rado napravio, ali sam i osigurao određena sredstva za kampanju u SAD-u. Također, tijekom kampanje, odlučio sam na još jedan način pomoći ovom odličnom programu. Naime, u dogovoru sa svojom bivšom suprugom Slavenkom Drakulić i našom kćeri, Rujanom Jeger, uz moje ilustracije, napraviti ćemo slikovnicu pod nazivom »Moje mjesto pod suncem«, upravo na tragu ovog loga pod kojim se kampanja vodila. U objavljujući slikovnice, imat ću samo jedan uvjet – da se potencijalni izdavač odrekne svih prihoda kao oblik podrške udruzi, što ću i ja učiniti time što ću se odreći izdavačkih prava. Nadam se da će se takav izdavač pojaviti i da ćemo time pomoći programu da ostvari svoje ciljeve, zaključuje Ilić.

Podržavatelji o kampanji i programu

Damir Urban: Moji dragi prijatelji iz »Moje mesta pod suncem« već godinama rade divne stvari za djecu koja žive u lošim socijalnim i ekonomskim uvjetima i daju sve od sebe kako bi im omogućila da stječu znanja i vještine koje im inače ne bi bile dostupne. Izuzetna mi je čast biti dijelom kampanje kojom se prikupljaju sredstva za uređenje i opremanje višenamjenskog objekta – solidarnog centra.

Maja Sever: Naša je dužnost okrenuti se oko sebe i pomoći. Ekipa iz »Moje mesta pod suncem« to već radi godinama i to rade tako dobro i tako lijepo da se svakako odazivam na njihove akcije, ali i sada na kampanju. Svi mi moramo pokušati popraviti ovo mjesto pod suncem.

Boris Jokić: Akcije poput »Moje mjesto pod suncem« izrazito su bitne za Hrvatsku. Ne samo danas nego i u budućnosti. One pokazuju da su lokalna zajednica, nevladini sektor i različiti čimbenici u zajednici spremni aktivirati se i pomoći osobama kojima je pomoći najpotrebni.

Jelena Veljača: »Moje mjesto pod suncem« radi ono što je zadatak čitavog društva, ali i politike. Ono želi djeci ispod ruba siromaštva dati priliku da uspijevaju na temelju svojih talenata. Moja je dužnost da pomognem ovakvoj kampanji.

Lana Pavić: Podržavam akciju jer je za budućnost Hrvatske nužno da naše društvo bude što je moguće pravičnije, a upravo je to temelj programa »Moje mje-

sto pod suncem«. Najranjiviji, a to su u prvom redu djeca, moraju imati što je moguće sličnije startne pozicije kao i njihovi privilegirani vršnjaci. Na svima nama je da im u tome pomognemo.

Janko Popović Volarčić: Priključio sam se kampanji »Moje mjesto pod suncem« jer smatram da treba što je moguće više napraviti kako bi se prekinuo krug siromaštva i kako bi djeca mogla ispuniti svoje potencijale i imati lijepu djetinjstva bez obzira na socijalni kontekst u kojem odrastaju i koji ih sputava da se ostvare kao sretne, zdrave i obrazovane osobe. Zahvalan sam što sam se mogao priključiti njihovoj kampanji.

66
Program je Sveučilištu omogućio da se uključi u ključnom trenutku djetinjstva koje neku djecu isključuje iz pravedne životne utakmice

More ideas
More ideas

COVID-19 PORUKE ČETVRTI OD PET ZNANSTVENIH INTERDISCIPLINARNIH SKUPOVA

Sva lica pandemije

U organizaciji Sveučilišta u Rijeci i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci održana je četvrta znanstvena konferencija »COVID-19 Messages« pod nazivom »Brave New World? Democracy, Rights and Justice in COVID-19 Era«. Brojni eksperti različitih područja na cijelodnevnoj su interdisciplinarnoj konferencijsi sagledali razne aspekte pandemije

Ingrid ŠESTAN KUĆIĆ

Četvrta znanstvena konferencija u sklopu serijala »COVID-19 Messages« održana je pod nazivom »Brave New World? Democracy, Rights and Justice in COVID-19 Era« (Vrli novi svijet? Demokracija, prava i pravda u eri COVID-19). Riječ je o ciklusu od pet interdisciplinarnih

znanstvenih konferencija u zajedničkoj organizaciji Sveučilišta u Rijeci i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci kojima se žele prenijeti poruke da je znanstvena zajednica, zajedno s drugim društvenim dionicima, fokusirana na traženje rješenja za svjetsku krizu izazvanu pandemijom COVID-19. Istraživanja su primarno fokusirana na biomedicinu, zdravstvo i prirodne

znanosti gdje se pokušava ne samo razumjeti narav virusa, iznaći cjepiva i lijekove već i propitati važnost i buduću ulogu javno-zdravstvenog sektora u prevenciji i zaštiti građana, ali ništa manje nisu mobilizirani ni istraživači u drugim područjima znanosti. Upravo je jedan od zaključaka četvrte konferencije da je u problemu koronakrise važan interdisciplinarni pristup s obzirom na to da jedno takvo

u startu medicinsko pitanje, povlači i pravna, tehnička, etička te pitanja raznih drugih priroda. Raspravljaljalo se i o ulozi medija kao dijelu problema oko prenošenja stavova znanstvenika široj javnosti i to neprepoznavanjem stručnjaka za određeno područje, a onda i podilazeći dostupnosti određenih znanstvenika. Međutim, odgovornost leži i na samim znanstvenicima, koji bi trebali izbjegavati iznositi javno

stavove u slučajevima kada se ne radi o njihovoj užoj eksperziji. U aktualnoj pandemiji pokazalo se da ima velik broj tzv. »pop-znanstvenika«, koji pričaju o svemu, a zapravo nisu upućeni u neku problematiku ništa više nego ostali građani. Istaknuto je i da povjerenje u znanost u doba pandemije raste, ali još uvijek nedovoljno jer postoji svakodnevni pritisak pseudoznanosti i lažnih vijesti.

SNJEŽANA PRIJIĆ-SAMARŽIJA, REKTORICA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Kultura neznanja i kriza demokracije

Postoji visoka korelacija između razine demokracije, stanja sloboda, ljudskih prava u pojedinim državama s jedne strane, te znanstvene inovacije i produkcije s druge. Visok ili nizak položaj zemlje na indeksima demokracije nije nužno koreliran s pozicijom zemlje u prostoru globalne konkurentnosti jer ima zemalja koje su bogate i koje imaju snažnu znanost, ali koje nisu uzori demokracije, poput Kine, Rusije ili Singapura. Međutim, u pravilu postoji određeni stupanj korelacije između nedemokratskih sustava, niže pozicije na indeksu globalne konkurenčnosti i nižeg stupnja inovacija u znanosti. Jasno je da su autokracija i nejednakost, ili postojeća forma ekonomskog neoliberalizma koji ga generira, dva strukturalna neprijatelja slobodne i napredne znanosti. Upravo svjedočimo koincidenciji dvaju trendova, onog koji ukazuje na ozbiljanu krizu demokracije – radikalizacija u isključivosti i pojavi autoritarnih lidera koji su opasnost za svjetski demokratski poredek, slobode i ljudska prava – i začudnog otpora racionalnoj raspravi utemeljenoj na znanstvenim činjenicama. Demokratski sustavi gdje ljudi u prosjeku uživaju određeni stupanj blagostanja i pravednosti ipak generiraju kulturu ignorancije i

skeptizam prema znanosti poput pokreta protiv epidemioloških mjerila teorija zavjera. Kriza demokracije razotkriva se i kao kriza prosvjećenosti u vidu kulture neznanja u kojoj su građani militantno mobilizirani unutar grupa s kojima dijele svjetonazore i vlastite istine, odnijegovaće i radikalizirane u balonima društvenih mreža. Može se čak i reći da je upravo civilizacijski okvir demokracije i politički nužnog načela jednakoći i slobode svih građana omogućio da pojedini lideri i politički sustavi promoviraju vrlo problematične ekstremističke stvorene protiv demokracije i znanosti. Utoliko, pokazuje se da upravo demokracija, takvu kakvu poznajemo, nema mehanizme otpornosti na fenomene desnog populizma i radikalizacije, kao i pseudoznanstvene pokrete. Rješenje je zasigurno u osvješćivanju deficit demokracije i uspostavi balansa ili intelektualne podjele posla između građana i eksperata prilikom odlučivanja. Novi vriji svijet bit će onaj koji prepozna ulogu znalaca i znanstvenika, u kojem oni uistinu nisu gradivni dio političkih elita, već oni kojima s punim povjerenjem delegiramo odlučivanje o relevantnim pitanjima.

Sanja Barić

Pandemija COVID-19 ne smije biti posredno korištena u svrhu klasičnog »kuhanja žabe«

Elvio Baccarini

Epidemiološke mjere zahtijevaju adekvatnu ulogu ekspertnog znanja, koja može biti u napetosti s načelom demokratske jednakosti

Elvio Baccarini

SAŠA DREZGIĆ, EKONOMSKI FAKULTET

Fiskalni utjecaji pandemije

Kada je riječ o ekonomskim te posebno fiskalnim učincima pandemije, prije svega, postavljaju se brojna pitanja vezana za smjerve te mehanizme djelovanja ekonomskih politika u uvjetima povećane neizvjesnosti. Svjedočimo dosada neviđenim mjerama državne intervencije, posebno kroz mjere monetarne i fiskalne politike koje su zasigurno ublažile socijalne i ekonomske posljedice krize. Međutim, nije poznato kakvi će dugoročni učinci proizaći iz različitih varijanti intervencija po pojedinim državama, posebno u pogledu učinaka na sektorske odnose ekonomskih sustava te dugoročnu dinamiku ključnih makroekonomskih pokazatelja kao što su držveni dohodak, javni dug, kamate, inflacija i drugi. Isto tako, sigurno je da će kriza izazvati poremećaje

u okviru društveno-ekonomske odnosa u društvu. Trenutačni statistički podaci pokazuju da je ekonomska kriza u znatno većoj mjeri pogodila siromašnije slojeve društva. Pored navedenog, mijenjaju se većito dinamični odnosi između uloge države i tržišta u ekonomskom sustavu. S obzirom na to da su djelomična i potpuna zatvaranja ekonomija, kako bi se ublažila epidemiološka situacija, dovela do iskapčanja tržišta, u mnogim sferama aktivirale su se državne institucije te zamijenile tržišne mehanizme. U sličnim povijesnim dogadjajima, odnosno ekonomskim krizama, uobičajena je bila dugogodišnja orientacija na povećanu ulogu države u ekonomskim procesima. Posebno je zanimljivo vidjeti na koji će se način suvremenu društva orientirati na dugogodišnja ključna pitanja kao što je odnos prema klimatskim promjenama. Upravo klimatske promjene, naglašavaju brojna istraživanja,

VEDRANA SIMIČEVIĆ, NOVINARKA

Odgovornost objektivnog informiranja

Teško da je išta u 21. stoljeću osvijestilo potrebu za kvalitetnim komuniciranjem znanstvenog sadržaja široj javnosti kao što je to učinila pandemija COVID-19. Uslijed dramatične globalne prijetnje znanstvene teme poput epidemioloških mjerila, cijepljenja ili stope reprodukcije dominiraju medijskim prostorom. Isto se, nažalost, ne može reći i za same znanstvenike koji su u medijima često u sjeni političara i drugih aktera iz javnog života. Hrvatska pritom ima svoje specifične probleme. Stručni aspekti pandemije nedovoljno su intenzivno, pravovremeno i detaljno pojašnjavani od strane stručnog stožera i institucija. Dojam ispolitiziranosti donesenih mjerila dodatno je smanjio povjerenje javnosti. Mediji su se nerijetko okretili nekolicini znanstveniku koji su proaktivno, mahom na društvenim mrežama komentirali pojedine aspekte pandemije, čak i one koji nisu bili s područja njihove ekspertize. Njihova mišljenja, međutim, često su bila suprotstavljena, a forma ponuđenih objašnjenja nerijetko predugačka, zbog čega su mediji iznesene stavove nerijetko prenosili izvađene iz konteksta. Pojedina predviđanja kako će se pandemija razvijati povremeno su dosezala i razinu pukog naglašavanja.

Umjesto fokusiranih poruka od strane znanstvenih autoriteta s bar približnom razinom konsenzusa oko najvažnijih pitanja, u javnosti se stvarao dojam kako-fonije informacija. Zadržavanje znanosti na poziciji autoriteta kojem se vjeruje iznimno je važno u doba društvenih mreža. Istraživanje ne-profitne organizacije Avaaz, primjerice, pokazalo je neravnopravnu borbu između znanstveno dokazanih podataka i lažnih vijesti – najpopularnije stranice koje šire dezinformacije o bolesti COVID-19 imale su i do trideset puta više posjeta od stranica službenih zdravstvenih institucija. Uslijed ovakve dinamike širenja lažnih vijesti, pravodobno i objektivno informiranje javnosti postaje izuzetno važno. Velik dio odgovornosti leži na medijima koji bi preciznije trebali prepoznavati stručnost sugovornika, paziti da ne daju istu težinu argumentima stručnjaka i stavovima laika te općenito pratiti znanstvene teme s više objektivnosti i prethodne provjere činjenica. No još veću odgovornost imaju i Vlada RH, relevantne državne institucije i sama akademска zajednica koje bi proaktivno, no istovremeno organizirano i promišljeno trebale sudjelovati u informiranju javnosti.

bit će generator ekstremnih događanja s kojima ćemo se morati nositi i u budućnosti. Kada je riječ o Republici Hrvatskoj, za razliku od prethodne velike ekonomsko-finansijske krize od 2009. godine, kada je intervencija monetarnih i fiskalnih vlasti bila zanemariva ili pogrešna, reakcija na krizu izazvana pandemijom bila je važna i pravodobna. Hrvatska narodna banka bila je jedna od vodećih monetarnih institucija u svijetu u pogledu mjeru osiguranja likvidnosti

ti za gospodarstvo te za mjeru fiskalne intervencije. S druge strane, i fiskalne vlasti pružile su potrebnu pomoć građanima te poduzećima. Međutim, važnija pitanja od kratkoročnih su, hoće li naši nositelji vlasti, s obzirom i na sadašnja iskustva, konačno početi donositi bitne strateške i razvojne smjernice te smisljeno voditi društvene i ekonomske procese. I u ovom se trenutku pokazuju ključna sredstva i podrška Europske unije. Važno je iskoristiti djeletovoran način i u dugom roku, ipak, to moramo sami.

Trenutačni statistički podaci pokazuju da je ekonomska kriza u znatno većoj mjeri pogodila siromašnije slojeve društva

Saša Drezgić

POSVEĆEN RAZLIČITIM ASPEKTIMA PANDEMIJE

SANJA BARIĆ, PRAVNI FAKULTET

Opća klima straha

U kontekstu pandemije bolesti COVID-19 temeljni je fokus javnog prava osigurati pravilnu ravnotežu između zahtjeva učinkovitosti djelovanja u suzbijanju ugroze i zaštite ljudskih prava u takvim izvanrednim ili kvaziizvanrednim stanjima. Ustavni pravnik nužno promatra različite normativne tehnike upotrijebljene u takvim trenucima u pojedinih država (zakonodavna delegacija, uredbe iz nužde, različiti drugi akti izvršne vlasti i sl.). Ne-sumnjivo je da je osnovna svrha takvih mjeru namjera rukovođenja krizom i suzbijanje krize na lokalnoj, državnoj razini, no mjeru su ujedno – i zbog svog sadržaja i zbor svog utjecaja na dijelu vlasti te opće postavke demokratske vladavine – upravo školski primjer »vlažnih snova« potencijalnih diktatorskih pretendenata. Opća klima straha služi kao katalizator društvene spremnosti na svakovrsno umanjivanje dostignute razine socijalne sigurnosti, uključujući ignoriranje ili jednostavno zaboravljanje posebnih potreba ranjivih skupina. I dok se široka javnost samoorganizira u pružanju pomoći na lokalnim

razinama, država sužava svoj pogled i djelovanje kako bi preživjela. Ljudska se prava znatno ograničavaju, nadzorni su mehanizmi u najmanju ruku nepoznati, a Ustavni sud RH nije pružio odgovarajuću zaštitu.

Ukratko, pandemija COVID-19 ne smije biti posredno korištena u svrhu klasičnog »kuhanja žabe«. Komparativna ustavnosudska praksa pokazuje kvalitetniji pristup. Razmotrili smo tipične ustavnopravne izazove koji

su u novom ruhu trenutnih »posebnih okolnosti« ponovo »zasjali« u povjesno poznatom sjaju. Teme su sljedeće: nadležnost izvršne vlasti i paraizvrsnih tijela te njihovo (neprihvatljivo) širenje, (ne) postojanje nadzornih mehanizama (demokratski i sudbeni nadzor), primjena načela razmjernosti i posljedice odluka Ustavnog suda RH iz rujna 2020. te utjecaj na vladavinu prava, načelo ustavnosti, legalnosti i legitimnosti. Ova kriza će proći, no sudski presedani te pretjerano mijehanje politike u užem smislu u rukovođenje ovom krizom ostaju, a njihove negativne učinke proživljavamo i proživljavat ćemo u budućnosti.

NEBOJŠA ZELIĆ, FILOZOFSKI FAKULTET

Sloboda i solidarnost u vrijeme Covida-19

U kriznim vremenima, kao što je i pandemija, često se čuju glasovi kako cijeli sustav treba mijenjati i kako kriza treba biti i mogućnost da se nakon nje ostvari neki bolji svijet. Filozofi politike tomu problemu pristupaju na dva načina. Prvi je da pokušavaju konstruirati taj bolji svijet zamišljajući utopijska uređenja bez obzira na to koliko su ona nerealistična. Drugi način je puno skromniji, pokušavaju privući pažnju na vrijednosti koje su u društvu zanemarene, a mogu pomoci u prevladavanju nevolja koje je kriza uzrokovala i također nakon krize pomoći oblikovati bolje društvo.

Jedna je od takvih vrijednosti svakako solidarnost. Solidarnost koja treba biti shvaćena kao zajedničko djelovanje u nadilaženju nevolja ili ranjivosti kojima su ljudi izloženi. Solidarnost uključuje brigu za dobrobit drugih, ali kao važan element te brige uključuje brigu za osnaživanje drugih da bismo zajedno mogli djelovati ka zajedničkom cilju. Ako nam je nadilaženje nevolja zajednički cilj, onda moramo biti svjesni da mnoge nevolje koje je kriza uzrokovala, a utječu na naše fizičko

i mentalno zdravlje – osjećaj bespomoćnosti, izolacija, ranjivost na vanjske okolnosti, osjećaj anksioznosti – postoje i neovisno o pandemiji te pogađaju razne grupe ljudi, prvenstveno zbog socio-ekonomskih razloga. Kriza može poslužiti da te probleme osvijestimo i ostanemo ih svjesni i nakon što pandemija prođe. Solidarnost kao osnaživanje drugih za zajedničko sudjelovanje u nadilaženju nevolja uključuje i određeno shvaćanje slobode koje je u suprotnosti s onim koje se često znalo čuti na raznim Festivalima slobode. Sloboda znači mogućnost da postignemo stvari i radnje koje posebno cijenimo. Sloboda ne znači samo da imamo izvore već da imamo smislene izvore. Nevolje koje smo ranije spomenuli upravo ograničavaju slobodu jer nam oduzimaju smislene izvore. U

kontekstu pandemije sloboda skupina ranjivih na COVID-19 da se ne bude bolestan ili da se izade iz kuće i kreće po gradu zahtijeva od drugih ponašanje koje tu slobodu omogućava. Solidarnost upravo treba shvatiti kao vrijednost koja omogućava slobodu mnogima koji je bez solidarnosti ne bi imali, a ne kao vrijednost koja je u sukobu s osobnom slobodom.

ALEN RUŽIĆ, RAVNATELJ KBC-a RIJEKA

Transformaciia zdravstvene zaštite

Pandemija COVID-19 u mnogočemu je jedinstven civilizacijski eksperiment. Ova globalna prijetnja zdravlju, koju nitko nije mogao predvidjeti, uspjela je promijeniti društvo i ono na što smo dosad bili navikli. U proljeće 2020. godine prvi put u povijesti cjelokupno gospodarstvo blokirano je zdravstvenom krizom. Vrlo je brzo postalo posve jasno da su učinci pandemije dublji i dalekosežniji nego što se u početku moglo činiti.

Tako je i sa zdravstvenim sustavom. Iako se razvila posebna doktrina za liječenje različitih kliničkih prikaza COVID-19, struktura cjelokupnog zdravstvenog sustava iz temelja se promjenila. Jesu li zdravlje i zdravstveni sustav sada postali bolji i važniji? Pandemija je ubrzala transformaciju zdravstvene zaštite, osobito u segmentu procesa smanjivanja broja bolničkih kreveta i usmjeravanja na pružanje zdravstvene zaštite u socijalno prihvatljivom okruženju: u domovima pacijen-

ta ili ambulantama kad god je to moguće. Pandemijske okolnosti ukazale su na probleme s kojima se suočavaju zdravstveni radnici i, prema dostupnim podacima, prednijele poboljšanju njihova društvenog položaja. Upravo tijekom 2020. godine primjećeno je smanjenje stigmatizacije zdravstvenih radnika uz porast socijalne podrške i solidarnosti s njima.

Mnogo je područja u zdravstvu u okviru kojih učinke pandemije COVID-19 tek treba detaljno analizirati. Potrebno je ispitati utjecaj pandemije na liječenje brojnih bolesti, od dijabetesa do HIV-infekcija. Ovo otvoreno pitanje utjecat će na financijsko poslovanje zdravstvenih ustanova, obrazovanje zdravstvenih djelatnika te razvoj dijagnostičkih i terapijskih postupaka s posebnim naglaskom na telemedicinske discipline.

Dosad provedena istraživanja sugeriraju visoku prevalenciju anksioznosti i depresija tijekom pandemije COVID-19, a čini se da bi stvarna situacija mogla pokazati znatno pogoršanje tjelesnih bolesti kod zdravstvenih radnika tijekom vremena.

More ideas
More idea

Stručni aspekti pandemije nedovoljno su intenzivno i detaljno pojašnjavani od strane stručnog stožera i institucija

Vedrana Simičević

Jasno je da su autokracija i nejednakost dva strukturalna neprijatelja slobodne i napredne znanosti

Snježana Prijic Samaržija

Sloboda ne znači samo da imamo izvore, već da imamo smislene izvore

Nebojša Zelić

ELVIO BACCARINI, FILOZOFSKI FAKULTET

Pitanje prava i sloboda

Društveni odgovori na pandemiju COVID-19 ukazuju na razloge za ponovno razmišljanje o pravima i slobodama te o vrijednostima i vrlinama u društvu koje je inspirirano idealima slobode i jednakosti. Nažalost, neki odgovori otkrivaju određene nedostatke u odnosu na složenost poruka nekih velikih misličica liberalne tradicije, poput Johna Stuarta Millia,

koji je, pored afirmacije zaštite osobnog prostora i sloboda građana, naglasio i brigu za opće dobro i vrline pojedinaca.

Pitanja prava i sloboda pojavljuju se s obzirom na to da epidemiološke mjere, nažalost, ograničavaju radnje, odnose i komunikacije koje su urođene ljudskim bićima, kao društvenim bićima. Pored toga, mnogima izazivaju teške gubitke koji su vezani za nedostatak realizacije prava na rad. S druge strane, otpore, pa i prosvjede, izazivaju i mjere koje predstavljaju tek marginalna ograničavanja slobode, poput obvezne nošenja zaštitne maske i održavanja blažih oblika fizičke udaljenosti. Takvi otpori i prosvjedi otkrivaju začudujuću neodgovornost prema sebi i drugima. U takvim bi slučajevima i relevantni autori liberalne tradicije mogli govoriti o pozivanju na banalne slobode te o deficitu građan-

skih vrlina, kao i vrline razložnosti. Pored pitanja o individualnim slobodama, istaknuta su i ona o demokratskoj jednakosti. Epidemiološke mjere zahtijevaju adekvatnu ulogu ekspertnog znanja, koja može biti u napetosti s

načelom demokratske jednakosti. O toj temi dragocjene su Millovi stavovi o demokratskom odlučivanju. Ne negirajući važnost demokratske jednakosti i prava na jednaku mogućnost utjecaja na javne odluke, Mill kaže da su građani razboriti ako priznaju da u nekim pitanjima postoje osobe koje raspolažu kvalitetnim spoznajama koje su za njih nedostizne. U takvim

okolnostima razborito je slijediti stavove stručnjaka, što predstavlja i građansku vrlinu. Ovo je upozorenje važno u doba pritisaka populističke demokracije u kojem »alternativne činjenice« i nerazložna vjerovanja traže legitimitet kao valjani razlozi za donošenje javnih odluka. U konačnici, valjalo bi razmišljati i o teškoćama koje mnogi naglašavaju, vezane za povećanje vremena provedenog u obiteljskom okruženju. To ukazuje na potrebu promišljanja o učvršćivanju obitelji u ulozi ispunjavanja emotivnih potreba i zahtjeva društvenosti.

Trenutačni podaci ukazuju na to da će jedna od najvažnijih tema u bliskoj budućnosti biti istražiti utjecaj na mentalno stanje zdravstvenih radnika

Alen Ružić

SVEUČILIŠTE U RIJECI OD ULASKA U EU POVUKLO 450 MIL. KN BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Nove suradnje i partnerstva kroz Europske projekte

Značajnu ulogu u osiguravanju povećeg iznosa bespovratnih sredstava imao je sveučilišni Centar za EU projekte (CEUP), koji je primarno zadužen za prijavu i provedbu strateških EU projekata Sveučilišta u Rijeci. Sredstva osigurana kroz EU projekte postaju jedna od glavnih okosnica u kreiranju planova budućeg razvoja, a dok je prošla godina mnoge djelatnosti i aktivnosti usporila, Sveučilište bilježi jednu od svojih najzahtjevnijih i najuspješnijih godina po pitanju EU financiranja

Ingrid ŠESTAN KUĆIĆ

Na Sveučilištu u Rijeci, i to ne računajući fakultete, od ulaska Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine do danas osigurano je gotovo 450 milijuna kuna bespovratnih EU sredstava. Značajnu ulogu u osiguravanju ovog iznosa imao je sveučilišni Centar za EU projekte (CEUP), koji je primarno zadužen za prijavu i provedbu strateških EU projekata Sveučilišta u Rijeci. Rukovoditeljica Centra Nataša Jakominić Marot pojašnjava da većina projekata kojima se bave zbog svoje prirode ne omogućava financiranje novih zaposlenika, stoga je nužno imati tim koji ne ovisi isključivo o vanjskim izvorima financiranja, a uz nju, u Centru trenutno radi pet osoba, od čega su dvije zaposlene na specifičnim projektima.

- Odgovornost je jako velika, a pravila financiranja su različita i sve zahtjevna. Stoga, kontinuiranim ulaganjem u specifična znanja i vještine, Centar nastoji premostiti sve prepreke i izazove koje nosi svakodnevica te pratiti strateške planove i misije zacrtane od strane Uprave Sveučilišta. Ususret novom razdoblju u kojem se planiraju još veća sredstva za znanost i istraživanje, Sveučilište nastoji ojačati svoje kapacitete kako bi nastavilo s uspješnim povlačenjem sredstava iz EU i stvaranjem novih te jačanjem postojećih partnerstava kroz EU projekte. Evidentno je da su sva hrvatska sveučilišta prepoznala važnost sudjelovanja u EU projektima i financiranju ključnih aktivnosti iz tih izvora s obzirom na ograničena nacionalna ulaganja u znanost, pojašnjava Jakominić Marot.

Stim ciljem, sredstva osigurana kroz EU projekte postaju jedna od glavnih okosnica u kreiranju planova budućeg razvoja Sveučilišta, a dok je prošla godina mnoge djelatnosti i aktivnosti usporila, Sveučilište bilježi jednu od svojih najzahtjevnijih i najuspješnijih godina po pitanju EU financiranja. Prošla je godina Sveučilištu donijela članstvo u mreži europskih sveučilišta YUFE (Young Universities for the Future of Europe), financiranoj iz EU sredstava.

Mudra odluka

- Biti dijelom takve mreže donijelo je nove ideje i uključenost sve većeg broja zaposlenika Sveučilišta. Dragocjena partnerstva unutar mreže donijela su nove prilike iz kojih su prijavljena te kasnije i odobrena za financiranje dva nova projekta financirana iz najvećeg europskog programa za istraživanje, inovacije i razvoj - Obzor 2020. Prvi projekt, »YUFE Transforming Research and Innovation through Europe-wide Knowledge Transfer« (YUFERING) usmjerjen je

na umrežavanje partnerskih sveučilišta YUFE mreže u području znanosti i inovacija. Sveučilištu će projekt pružiti priliku za značajnim razvojem navedenih područja i prilagodbom novim europskim zahtjevima i inicijativama poput društveno odgovorne znanosti i inovacija, transfera znanja, otvorene znanosti i slično. Trajanje projekta je tri godine uz ukupan proračun od 15 milijuna kuna. Drugi projekt, čija je provedba već započela, je »Developing and implementing hands-on training on Open Science and Open Innovation for Early Career Researchers« (DIO-SI) koji obuhvaća razvoj novog modela doktorskih studija te veći naglasak stavlja na razvoj poduzetničkih i inovacijskih vještina doktoranada, a sve kako bi se povećao inovacijski potencijal i konkurenčnost mladih istraživača, bilo da karijeru nastavljaju unutar akademске zajednice ili izvan nje. Trajanje projekta je dvije godine, uz proračun od 2,24 milijuna kuna, kaže Jakominić Marot.

Dodataj i da je uključenje u ove vrijedne projekte, u ovako kratkom roku, samo potvrda da je odabir YUFE mreže i partnera koji u njoj sudjeluju bila mudra odluka koja otvara brojne mogućnosti suradnje i razvoja s medunarodnim partnerima. Uz brojne EU projekte u provedbi, ono što je neminovno obilježilo 2020. godinu jest značajan porast virtualnih dogadanja, pa tako i onih u čijoj je organizaciji sudjelovalo CEUP. U sklopu predsjedanja Hrvatske Vijećem EU-a, Sveučilište u Rijeci je bilo domaćin konferencije »The Role of Cultural Heritage in Socio-Economic Development and Preservation

of Democratic Values - HERItage«, financiranjo također iz programa Obzor 2020.

Virtualni rad

- Ova konferencija je nagovijestila novo normalno. Konferencija se trebala održati u Opatiji početkom ožujka i okupiti nekoliko stotina sudionika iz cijelog svijeta, međutim, iako u potpunosti spremna, samo dva dana prije početka otkazana je zbog pandemije bolesti COVID-19. Srećom, sav uloženi trud nije bio uzaludan i konferencija je uspješno organizirana u lipnju, u virtualnom obliku, u kojem je okupila preko 600 sudionika, pojašnjavaju Nikolina Ivanović i Ivana Klarin, koordinatorice projekta iz CEUP-a.

Kraj godine donio je još jedan veliki uspjeh: organizaciju prvog zajedničkog dogadanja BESTPRAC-a i EARMA-e, dviju mreža koje okupljaju djelatnike koji pružaju podršku u pripremi i/ili provedbi projekata financiranih iz EU izvora u različitim znanstveno-istraživačkim organizacijama diljem Europe.

- S obzirom da svi mi radimo na EU projektima, u velikoj smo mjeri navikli na virtualne sastanke i takav način rada, međutim pokrenuti ovaku suradnju od nule u vrijeme globalne pandemije bio je poseban izazov. Sveučilište u Rijeci bilo je suorganizator dvodnevne virtualne konferencije koja je okupila 26 govornika iz 14 europskih zemalja, uključujući predstavnike Europske komisije, a koji su diskutirali o aktualnim temama iz područja pripreme i provedbe EU projekata, kao i o problematiči prepoznavanja profesije tzv. znanstvenih menadžera. Interes

za konferenciju premašio je sva naša očekivanja. Samo u prva dva dana bilo je preko 300 prijava, a do početka samog dogadanja prijavilo se 950 sudionika iz 43 različite države, ističe Maja Skočanić, predstavnica Centra u Upravljačkom odboru BESTPRAC.

Organizirana suradnja

Dodataj i da su reakcije na dogadjaj bile izrazito pozitivne, što dokazuje da se takvim temama treba baviti puno češće i puno više.

Susret je pokazao potrebu za organiziranim suradnjom profesionalaca koji se bave EU projektima na sveučilištima i znanstvenim institutima diljem EU-a i nužnu potrebu za prepoznavanjem i standardizacijom zanimanja znanstvenih menadžera. Tijekom dva radna dana postalo je očito da su zapadnoeuropejske zemlje uspješnije u sudjelovanju u projektima, ne samo zbog većih sredstava koja se općenito izdvajaju za znanost, već i zbog većeg značaja koje se pridaje zanimanjima povezanim uz pripremu i provedbu znanstvenih projekata. Međutim, s obzirom na nepostojanje standarda zanimanja ili opisa posla, svako sveučilište organizira rad na EU projektima na drugačiji način i uz vrlo različit opis posla. Očigledno je da potrebe itekako postoje, no razvoj sustava na pojedinim institucijama je vrlo individualan i korelira s iskustvom, mogućnostima i smjerom razvoja same institucije. Svaki sustav s godinama uči i unapređuje se te se stoga njegova kvaliteta znatno razlikuje između država članica koje su pristupile EU-u prije 2004. i onih koje su pristupile nakon tога (EU-13), ali i EU-13

zemalja među sobom, ovisno o njihovom iskustvu sudjelovanja u projektima financiranim iz sredstava Europske unije.

Novi izazovi

- Sljedeće razdoblje nam bez sumnje nosi nove izazove i nove prilike. Iz toga je razloga iznimno bitno sada ulagati u ono najvažnije, a to su ljudi koji će to sve znati iskoristiti na najbolji način. Iako je puno uspješnih projekata iza nas, CEUP očekuje još intenzivniju godinu pred sobom. Osim provedbe projekata koji su već u tijeku, samo neki od kojih su spomenuti ranije, kroz Mechanizam za oporavak i otpornost EU očekuje se financiranje novih infrastrukturnih projekata Sveučilišta, na čijoj se pripremi već intenzivno radi. Osim toga, razvija se i ideja regionalnog Europskog digitalnog inovacijskog huba (EDIH) koji je prošao nacionalni predseleksijski postupak, vrlo ambicioznog projekta koji bi značajno unaprijedio inovacijski potencijal ovog dijela Hrvatske, a u pripremi je i novi projekt Noći istraživača na natječaj programa Obzor 2020. Ovo su samo najznačajnije nove aktivnosti koje u Centru mogu predvidjeti za 2021. godinu, ali njihov posao je vrlo nepredvidiv i dinamičan te u velikoj mjeri ovisi i o trenutno raspoloživim mogućnostima financiranja potreba Sveučilišta te o njegovu absorpcijskom kapacitetu. Ono što je sigurno, ljestvica je postavljena vrlo visoko za sve nove djelatnike u području EU financiranja koji dolaze u, nadajmo se, što većem broju, jer prema svemu što se na Sveučilištu planira bit će i više nego potrebni, zaključuje Jakominić Marot.

Ivana Klarin, Josipa Živković, Valentina Grimani, Nikolina Ivanović, Nataša Jakominić Marot i Maja Skočanić

**Kroz
Mehanizam
za
oporavak i
otpornost
EU-a
očekuje
se finan-
ciranje
novih infra-
strukturnih
projekata
Sveučilišta
na čijoj se
pripremi
već
intenzivno
radi**

“

**Razvija
se ideja
regionalnog
Europskog
digitalnog
ino-
vacijiskog
huba
(EDIH) koji
je prošao
nacionalni
pred-
seleksijski
postupak**

Kolegiji privlačni stranim studentima

Više nego ikad prije, digitalizacija je prošle godine pokazala sve svoje benefite. Početkom akademске godine svoja vrata službeno je otvorio i virtualni YUFE kampus u koji je uključeno deset sveučilišta iz različitih europskih zemalja, a riječko sveučilište jedini je hrvatski član u mreži. Osim toga, važno je istaknuti da od ukupno 100 studenata YUFE mreže koji su upisali online izborne kolegije njih čak 28 upisalo je jedan od 6 kolegija koje nude sastavnice Sveučilišta u Rijeci, a unutar njih nalazi se i kolegij Computer-Based Math čija je nositeljica Vedrana Mikulić Crnković.

- Veseli nas što su kolegiji kao zanimljiv i koristan prepoznali i studenti YUFE mreže sveučilišta te smo popunili upisnu kvotu od 10 studenata. Na kolegiju su upisani studenti različitih usmjerenja s

University of Bremen, Nicolaus Copernicus University in Torun, Maastricht University, University of Cyprus, Universidad Carlos III de Madrid, University of Eastern Finland. Naime, uključenost u YUFE mrežu sveučilišta i projekte u okviru kojih se razvija i virtualni kampus od velikog je značaja za Sveučilište i već sada pokazuje brojne benefite. Internacionalizacija visokog obrazovanja u Hrvatskoj jedan je od važnih ciljeva, a mobilnost znanstvenika, nastavnika i studenata koja je ili će biti omogućena ovim virtualnim kampusom uvelike pridonosi ostvarivanju tog cilja, kazala je Mikulić Crnković te istaknula kako je on izvrsna prilika da se riječka znanost, znanstvenici i studenti predstave kroz popularizacijske aktivnosti koje će se osmislit i implementirati u okviru njega.

FESTIVAL ZNANOSTI ŽENSKA ENERGIJA ČINI PREPOZNATLJIV DUH RIJEČKE MANIFESTACIJE

Ništa ne može zaustaviti širenje glasa znanosti

Posljednje izdanje Festivala znanosti održalo se jedino u Rijeci. Organizacijski odbor osmislio je program koji se može sigurno provesti u trenutnoj situaciji i većinu događanja prebacio u virtualno okruženje. Jedna od zanimljivosti riječkog Festivala znanosti jest ta da od početka njegova održavanja Organizacijski odbor čine žene

Bruna MATIĆIĆ

Rijeka je ove godine bila jedini hrvatski grad u kojem se održao Festival znanosti, manifestacija koja za cilj ima približiti znanost javnosti, informirati o aktivnostima i rezultatima u njezinom području te motivirati mlade ljude za istraživanje i stjecanje znanja. Osamnaesto izdanje ove tradicionalne manifestacije održalo se u listopadu prošle godine u organizaciji Udruge Zlatni Rez Rijeka i brojnih suorganizatora te generalnim pokroviteljstvom Sveučilišta u Rijeci i pokroviteljstvom Grada Rijeke te Primorsko-goranske županije, a pridonio je novom vodu odvijanja događanja i potvrdilo prednosti digitalne tehnologije.

Premda su svi gradovi zbog epidemije odustali od Festivala, riječki Organizacijski odbor kojeg čine Bojana Ćulum Ilić, Željka Modrić Surina, Ivana Poljančić Beljan i Vanesa Ožbolt Ujčić na čelu s predsjednicom Vedranom Mikulić Crnković, osmislio je program koji se može sigurno provesti u trenutnoj situaciji i većinu događanja prebacio u virtualno okruženje.

- Iako je ovo velika promjena nakon sedamnaest godina imanja svih festivalskih aktivnosti uživo, htjeli smo ipak pokazati svojevršnu otpornost festivala na novonastale okolnosti i našu spremnost da 'zasučemo rukave' i organiziramo nešto što će pratiti aktualne događaje i situaciju. Nadam se da smo uspjeli u tome, kazala je Bojana Ćulum Ilić, članica Organizacijskog odbora, dodajući kako imaju razumijevanja za odluke organizacijskih odbora festivala drugih gradova.

- Svjedočili smo masovnim otazivanjima niza aktivnosti i relevantnih manifestacija tijekom 2020. godine, ali nama preskanjanje festivala u godini u kojoj je naš grad Europska prijestolnica kulture i odustajanje od njegove izvedbe u novim okolnostima

jednostavno nije bila opcija.

Dodatna motivacija za organizaciju ovogodišnjeg Festivala, istaknula je Vedrana Mikulić Crnković, bila je dugogodišnja tradicija, ali i obaveza prema publici i partnerima, prvenstveno vrtićima i školama koje u tjednu Festivala predstavljaju svoje aktivnosti, potaknula ih je da osmisle i priлагode program.

Ženska festivalska priča

- Osim toga, sama tema Festivala pod nazivom »Kultura znanosti«, odredena na nacionalnoj razini, pokazala se i više nego prigodom za širenjem glasa znanosti, znanstvenih činjenica i rezultata znanstvenih istraživanja u nastaloj situaciji, rekla je Mikulić Crnković.

Inače, jedna od zanimljivosti

riječkog Festivala znanosti jest ta da od početka njegova održavanja Organizacijski odbor čine žene. Godine 2003., kada se on prvi put održao u Rijeci, organizacije se primila grupa sveučilišnih nastavnica s Filozofskog fakulteta u Rijeci te iz Društva matematičara i fizičara, Rajka Jurdana-Šepić, Branka Milotić, Sanja Rukavina, Marta Žuvić i Jasmina Ledić.

- Mi smo nekako tu žensku festivalsku priču i energiju naslijedile te na njoj i nastavile graditi već prepoznatljiv riječki duh našeg festivala. Mogu reći da nas u radu povezuje nepresušni entuzijazam i duboko uvjerenje da ovo što i kako radimo s Festivalom znanosti i popularizacijom znanosti, osobito u kontekstu niza sadržaja usmjerenih djeci i

mladima, zaista dobar put, rekla je Ćulum Ilić.

Novi formati

I ove je godine, unatoč situaciji program Festivala znanost bio je raznovrstan i bogat te je održano više od 65 događanja za različitu publiku i uzraste, a uključivao je brojna popularno-znanstvena predavanja, tribine, radionice, izložbe kojima je cilj edukacija mlađih i građana te popularizacija znanosti u široj javnosti.

- Ja bih svakako kao posebnost ovogodišnjeg Festivala znanosti istaknula neke nove formate koje smo koristili kako bismo ostvarili ciljeve našeg Festivala, poput online radionice i prezentacije koje je pripremio Prirodoslovni muzej, virtualne radionice, šetnje

izložbom i matematički bijeg iz virtualne sobe Math Escape u organizaciji Odjela za matematiku Sveučilišta u Rijeci, multimedijijski projekt koji povezuje znanosti i umjetnost Outlandish Rijeka, digitalna predstavljanja projekata škola i vrtića koji i show Klauna Marka kojim smo nadopunili aktivnost Znanost na Korzu, rekla je Mikulić Crnković.

Znanstvenici iz cijelog svijeta

No ipak, najviše se ističu javna online popularno-znanstvena predavanja koja su omogućila sudjelovanje eminentnih znanstvenika iz cijelog svijeta i pridonjela na značaj i vidljivost programa. Osim toga, organizatorice priznaju da je to zasigurno donjelo i dio nove publike. Gotovo sva predavanja imala su dobru posjećenost tijekom održavanja festivala i interes publike bilježe i u periodu nakon njega, a neka od njih pregledana su i preko tisuću puta. Ovo svakako povlači i mogućnost da pojedine festivalne aktivnosti i ubuduće ponude u online izdanju.

- Svi smo u zadnjih godinu dana uvidjeli brojne mogućnosti i prednosti koja nam tehnologija donosi, pa i u ostvarivanju ciljeva Festivala znanosti. Tako, na primjer, održavanjem predavanja online te snimanjem predavanja možemo povećati svoju potencijalnu publiku, ali i broj potencijalnih predavača i njihovu raznovrstanost. Međutim, vjerujem da smo se u ovoj situaciji dodatno uvjerili koliko je važan kontakt uživo, koliko on nedostaje te da je on nezamjenjiv. Rekla bih da to posebno vrijedi u radu s djecom i mladima što je izuzetno važan, ako i ne najvažniji, dio Festivala znanosti. Tako će u budućnosti, ako to bude moguće, veći dio festivalskih aktivnosti biti uživo, ali ćemo svakako pokušati dio aktivnosti, posebno popularna predavanja, učiniti dostupnim i online, zaključila je Vedrana Mikulić Crnković.

More ideas

Dodatna motivacija za organizaciju Festivala bila je dugo-godišnja tradicija, ali i obaveza prema publici i partnerima

More idea

“

Unatoč situaciji stvoren je raznovrstan i bogat program te je održano više od 65 događanja za različitu publiku i uzraste

“

Organizacijski odbor Festivala znanosti: Željka Modrić Surina, Ivana Poljančić Beljan, Bojana Ćulum Ilić, Vedrana Mikulić Crnković i Vanesa Ožbolt Ujčić

STUDENTI SVEUČILIŠTA U RIJECI STUDENTSKI PRAVOPRANITELJ SVEN SUŠANJ

Nedopustivo ponašanje još uvijek tabu tema

Ured studentskog pravopranitelja Studentskog zbora Sveučilišta u Rijeci organizirao je tribinu o seksualnom uzinemiravanju u akademskoj zajednici. Sven Sušanj kaže da ga je na održavanje tribine potaknula činjenica da je riječ o neizmjerno važnom, a zapostavljenom problemu koji pogoda mnoge studente

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama Ured studentskog pravopranitelja Studentskog zbora Sveučilišta u Rijeci organizirao je tribinu o seksualnom uzinemiravanju u akademskoj zajednici koja je okupila više od 110 studenata i članova akademske zajednice iz cijele Hrvatske prihvativši tako da, u vremenima kada je nasilje postalo društveno prihvatljivo i sveprisutno, institucije znaju, mogu i moraju djelovati.

Navodeći kako je seksualno uzinemiravanje i dan je danas tabu tema sveučilišni pravopranitelj Sven Sušanj kaže da je ono često suptilno, toliko da ga ponkad ni same žrtve ne doživljavaju kao takvo. Znaju jedino da se ne osjećaju ugodno i da žele da takvo ponašanje prestane.

– Nažalost, seksualno uzinemiravanje prisutno je i u sveučilišnoj zajednici što je posebno neprihvatljivo imajući u vidu važnost visokih etičkih standarda za znanstvenu zajednicu. Možda je baš iz tog razloga tribina o seksualnom uzinemiravanju u sveučilišnoj zajednici koju je organizirao Ured studentskog pravopranitelja Sveučilišta u Rijeci izazvala tako velik interes javnosti. Tribini u kojoj su kao panelisti sudjelovali istaknuti znanstvenici i pravni stručnjaci kao i osobe koje neposredno rade sa žrtvama seksualnog nasilja prisustvovalo je preko stotinu ljudi. Svaki je sudionik dao svoj obol bogatoj i sveobuhvatnoj raspravi o seksualnom uzinemiravanju na sveučilištu, kaže Sušanj.

Suzbijanje u korijenima

Dodajući da je doc. dr. Dalida Rittossa s Katedre za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Rijeci ukazala na mnoge probleme u primjeni kaznenog i prekršajnog zakonodavstva koje se tiče seksualnog uzinemiravanja. Sušanj navodi i da je Nebojša Paunović, savjetnik za pravna pitanja

Svaku prijavu seksualnog uzinemiravanja važno je ozbiljno shvatiti

Pravopraniteljice za ravnopravnost spolova, dao svoj osvrt na problem seksualnog uzinemiravanja u Hrvatskoj koje se i dalje ne shvaća dovoljno ozbiljno te nedostatno pravno sankcionira.

– Psihologinja Lorena Zec, suradnica SOS Rijeka – Centra za nenaštite i ljudska

prava, dala je potresan prikaz toga kako se žrtve raznih oblika seksualnog nasilja, pa tako i seksualnog uzinemiravanja, nose s psihološkom traumom koju su doživjele. Profesorica Sanja Bojančić, predstojnica Centra za napredne studije Jugoistočne Europe na Sveučilištu u Rijeci, ponudila je kulturološku i sociološku podlogu seksualnog uzinemiravanja povezujući ga s društvenim nejednakostima između žena i muškaraca. Naposljetku, rektorica

Studentski pravopranitelj Sven Sušanj

More ideas
More ideas

“

Nužno je uspostaviti mehanizme koji će sprječiti sekundarnu viktimizaciju žrtve i njezino ponovno susretanje sa zlostavljačem

“

Važno je da se svaku prijavu shvati vrlo ozbiljno i da se pritom postupa s krajnjim obzirom prema žrtvi

Sivi brojevi

Savjetnik Pravopraniteljice za ravnopravnost spolova za pravna pitanja Nebojša Paunović sa sudionicima tribine podijelio je i statističke podatke kojima raspolaže njegov Ured. Istaknuto je kako je 2019. godine zamijećen znatan porast pritužbi na spolno uzinemiravanje, a i porast onih pritužbi s kaznenopravnim elementom, zbog čega se upućuju Državnom odvjetništvu (26 pritužbi 2017., 49 pritužbi 2018. te 59 pritužbi u 2019. godini). Među slučajevima koji su prekršajne prirode, rekao je Paunović, 30 posto slučajeva odnosi se na područje rada i zapošljavanja, odnosno prekršaje koji se odvijaju između kolega i kolegica istog radnog ranga, a sve su prijave, dodao je, podnijele žene.

Međutim, »sivi« brojevi su ogromni. Argumentirajući da prijavljeni slučajevi nisu pravi odraz stvarnosti, Paunović je naveo razloge kao što su strah od gubitka posla, izostanak podrške okoline jer se radi o rodno uvjetovanom prekršaju, manjak logističke pomoći i svjedoka, ali je i naglasio da upravo patrijarhalni pritisak sredine onemogućuje muškarce da prijave prekršaje počinjene nad njima.

Sveučilišta u Rijeci, profesorica Snježana Prijović-Samaržija ukazala je na to kako se sve riječko Sveučilište bori protiv te neželjene pojave i koji sve instrumenti stoje sveučilišnoj zajednici na raspolaganju da u korijenima suzbije seksualno uzinemiravanje, navodi Sušanj.

Zapostavljen problem

Ono što su svi panelisti složno istaknuli jest velika ranjivost žrtvi seksualnog uzinemiravanja i koliko je važno stvoriti ozračje u kojem svaka žrtva može bez straha prijaviti uzinemiravanje koje je doživjela. Da bi se to postiglo, nužno je uspostaviti mehanizme koji će sprječiti sekundarnu viktimizaciju žrtve i njezino ponovno susretanje sa zlostavljačem. Bilo da je riječ o seksualnom uzinemiravanju na relaciji nastavnik-student ili student-student, iznimno je važno da se svaku prijavu shvati vrlo ozbiljno te da se pritom postupa s krajnjim obzirom prema žrtvi. Takav pristup ne priječi optuženoj strani da se učinkovito brani niti dovodi do neopravdane nejednakosti između žrtve i zlostavljača.

Sušanj kaže da je potaknuo

održavanje tribine o seksualnom uzinemiravanju u sveučilišnoj zajednici, uvidjevši da je riječ o neizmjerno važnom, a zapostavljenom problemu koji pogoda mnoge studente. U suradnji sa Sarom Kinkelom, članicom Ureda studentskog pravopranitelja, organizirao je ovu tribinu s ciljem da otvori javnu raspravu o jednoj tabu temi te potakne pronalazak rješenja na neka otvorena pitanja.

– Preostaje nadati se da će izrečeno na ovoj tribini pronaći svoj put do pravih ušiju te pokrenuti istinske promjene kada je riječ o suzbijanju seksualnog uzinemiravanja na sveučilištima, zaključuje Sušanj.

SVEUČILIŠNA FUSNOTA

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja provede evaluaciju prijava zaprimljenih na Javnom pozivu na dostavu projektnih prijedloga za predodabir nacionalnih kandidata za Europske digitalne centre za inovacije, a među pet odabranih projektnih prijedloga kao nacionalni kandidati za Europske digitalne centre za inovacije (EDIH) je i projekt prijedlog Sveučilišta u Rijeci EDIH Adria. Odabrani projekti stekli su

pravo prijave na predstojeći poziv Europske komisije za sufinancirane EDIH-ova u okviru programa Digitalna Europa 2021.-2027., u kojem je predviđeno do 12,7 milijuna eura za aktivnosti EDIH-ova u Hrvatskoj, u sedmogodišnjem razdoblju. Digitalni inovacijski centri, a osobito EDIH-ovi, trebaju imati ključnu ulogu u pružanju podrške poduzećima i drugim korisnicima za digitalizaciju, a posebno u području umjetne inteligencije,

kibernetičke sigurnosti i računarstva visokih performansi.

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu i partneri: Sveučilište u Rijeci i Sveučilište u Ljubljani pozivaju zainteresirane da se prijave za sudjelovanje na međunarodnoj konferenciji Youth work in flux: an academic point of view on youth work training and education, koja će biti održana u Rijeci od 15. do 18. lipnja 2021. Prijave se primaju do 20. veljače 2021.

informacije dostupne na mrežnoj stranici SKC-a. Cilj ovog Natječaja je potaknuti studentice i studente na provođenje većeg broja kulturno umjetničkih aktivnosti na njihovim matičnim sastavnicama te javnim prostorima uopće. Ovogodišnjim se Natječajem posebno potiče prijava projekata na sveučilišnom Kampusu i razvoj suvremene sveučilišne campus-kulture (oslikavanjem murala – posebice betonskih površina unutar fakulteta, izložbe na vanjskim izložbenim panelima; glazbena događanja).